

NEŠTO O KLASIČNO-GOSPODARSKOJ VRIJEDNOSTI ŠUMA

Kada govorimo o vrijednosti šuma, uvijek napominjemo i potertavamo, kako uz klasično-gospodarsku, ona ima i općekorisnu ulogu, pa time i vrijednost. Ona je u načelu višestruko veća (i do 50 puta) od klasično gospodarske vrijednosti, ovisno o njoj ekološkoj (hidrološkoj, vodozaštitnoj, protuerozijskoj, klimatskoj, protuemisijskoj), socijalnoj (estetskoj, zdravstvenoj, rekreacijskoj, turističkoj) i ekofiziološkoj (genetskoj, bioraznolikosnoj, fiziološkoj) ulozi. Vrednovanje općekorisne uloge određuje se na temelju procjene, a većina korisnika te uloge šume teško je spremna priznati tu vrijednost, pa i platiti je, iako je ona zapravo neprocjenjiva kao ljubav majke prema djetetu, kako napominju neki autori. Klasično gospodarska vrijednost pak može se puno egzaktnije utvrditi. Ona se temelji na mjerljivim pokazateljima: količinama, kvaliteti, uporabi ovisnoj o vrsti, načinu i stupnju finalizacije, potražnji na tržištu i naposljetku o tržišnim cijenama, od šumskih drvnih proizvoda do visoko finaliziranih proizvoda drvoprerađivačke industrije.

U šumarstvu se gospodarskom osnovom propisuju zadaci i cilj gospodarenja, a potrebnom količinom i kvalitetom uzgojnih radova utječemo na količine (prirast) i kvalitetu šumskih drvnih proizvoda. Cilj je naravno proizvesti što veću količinu i čim više najkvalitetnijih proizvoda koje pojedina šumska vrsta drveća može dati, staviti na tržište sve, a ne samo neke šumske drvene proizvode, i naposljetku polučiti najveću moguću tržišnu cijenu. Poželjno je, trebalo bi i logično je s obzirom na blizinu proizvoda neopterećenog velikim troškovima prijevoza, da kupac bude uvjetno rečeno domaći drvoprerađivač, koji što većom finalizacijom pravilno koristi kvalitetan šumski proizvod ostvaren sukladno postavljenom cilju gospodarenja, čime stvara dodanu vrijednost i osigurava više radnih mjesta. Takav kupac, plativši pravu cijenu šumskog drvnog proizvoda, vjerujemo da neće primjerice iz furnirskog trupca proizvoditi parket, jer mu se to neće isplatiti. Kako je gotovo 80 % naših šuma u državnom vlasništvu, potrebno je reći i uputiti one koji ne razmišljaju na ovakav način i dopuštaju, pa i potiču da se radi, kao što se kod nas radi, da sudjeluju u rasipanju nacionalnog bogatstva i obezvjeđuju rad nekoliko generacija šumarskih stručnjaka: Drvoprerađivači pak, proizvođači i izvozeći nisko finalizirane proizvode (poluproizvode), prepuštaju drugima stvaranje dodane vrijednosti. Ozbiljne visokofinalne proizvođače danas možemo nabrojiti prstima jedne ruke, proizvođače poluproizvoda prstima dvije ruke, a pilanara je “bezbroy”.

Da li uopće znamo tko i kakav proizvod iz naše visoko vrijedne sirovine proizvodi, koliko radnih mjesta osigurava a koliko ih “prosipa”, koliko plaća radnu snagu legalno a koliko na crno, da li dobit ulaže u kadrove, opremu i nove tehnologije kako bi postao konkurentan, ili su ga primamile trenutno lihvarske zarade pa ulaže primjerice u stanove, kojima sada kada ih ne može prodati plaća drvenu sirovinu? Gotovo svima njima je, usput rečeno, drvena sirovina kažu preskupa, iako sudjeluje s manje od 20 % u ukupnim troškovima proizvodnje, a cijena i nije tržišna, jer ne diktira je tržište, nego uvjetno rečeno država (u proklamiranom tržišnom gospodarstvu!). Rokovi plaćanja su posebna priča, 60 a obično idu na prosječno i 90 dana, što implicira da je koeficijent obrtaja potraživanja samo 4 puta i trebao bi svakog privrednika, pa i državu ozbiljno zabrinuti. I još nešto, upravo drvoprerađivači kod prodaje svojih proizvoda koriste certificiranost hrvatskih šuma, a ne razmišljaju da je ona i rezultat ulaganja u njihovo uzgajanje i zaštitu. Uz pitanje racionaliziranja troškova i reorganizacije i šumarstvu možemo postaviti pitanje glede finaliziranih proizvoda, kao što je: zašto se ne bavi iznalaženjem profitabilnijeg načina pridobivanja do sada nekorištene drvene biomase iz šume, a ne prodajom sječke umjesto lokalnih financijskih službi? I naposljetku zašto, kao primjerice Austrija, ne proizvodi i prodaje finalni proizvod – energiju umjesto biomase. Ili, što je s drvnim proizvodima iz privatnih šuma. Tko se time i da li se bavi, jer Zakon o šumama i svi ostali zakoni vrijede za sve šumovlasnike!

Pitanja je mnogo i na jednoj i drugoj strani, i kada bi objektivno odgovorili na njih, našli bi i rješenje za ukupni boljitak, no glavno je pitanje možemo li mi to i hoćemo li?